

מבוא ליחסים בינלאומיים

דר' לובה לוין-בנצ'יק

קורס קיץ, 71-104-24, תשע"ו, 2016

אתר הקורס

[/http://lemida.biu.ac.il](http://lemida.biu.ac.il)

שעות קבלה מקוונים

קורס קיץ ושעות הקבלה מקוונים באופן מלא - Online.

לתיאום שעות הקבלה ובכל שאלה ניתן לפנות בדוא"ל: Lubov.Levin-Benchik@biu.ac.il

שעות הקבלה מתקיימות באמצעות שיחת וידאו בסקיפ (Skype), שם משתמש שלי הינו: luba.levin.

תיאור ומטרת הקורס

מטרת הקורס הינה להקנות למשתתפים כלים אנליטיים להבנת מציאות בינלאומית מורכבת ומשתנה. האם החזק תמיד מנצח? האם החלטה רציונלית תמיד מביאה לתוצאה רצויה? האם לפוליטיקה פנימית בתוך המדינות יש השלכות על היחסים בין מדינות? האם גלובליזציה מחזקת או מחלישה מדינות? האם אנחנו חיים בעולם של אנרכיה? האם ניתן להשיג שלום עולמי? האם אופי המלחמות משתנה בעידן הסייבר? האם ריבוי נשק גרעיני יכול להביא ליציבות בינלאומית? אלה רק חלק מהשאלות בהן נדון ונענה במהלך הקורס. בנוסף לרכישת ידע תיאורטי ואמפירי אודות היחסים הבינלאומיים, השתתפותכם בקורס תסייע לכם לפתח ולתרגל מיומנויות חיוניות בעידן הגלובלי - חשיבה אנליטית, ביקורתית ויצירתית, יכולת ניתוח ממוקד ותמציתי, היכרות ויכולת עבודה עם מאגרי מידע מרכזיים בתחום היחסים הבינלאומיים, יכולת עבודה בלחץ זמן, והתנסות בתהליך קבלת החלטות בסוגיות בינלאומיות באמצעות סימולציה.

מהלך הקורס

הקורס יימשך שש שבועות, מיום ראשון, 3.7.2016, עד יום חמישי, 11.8.2016. עיקר הלמידה תבצע באמצעות אתר הקורס, בו תוכלו למצוא חומר הרצאות, שאלוני תירגול, הנחיות למטלות, פורום שאלות ולוח הודעות. בכל שבוע אפרסם באתר הקורס הרצאות חדשות. אחרי כל הרצאה יופיעו שאלות קצרות לבדיקת ההבנה ושליטה בחומר הנלמד, ואחרי חלק מההרצאות יופיעו הנחיות למטלה. עליכם להגיש שתי מטלות במהלך הקורס כפי שמפורט בדרישות הקורס בסילבוס זה. בנוסף ללמידה Online, תתקיים בתחילת הקורס סדנה מעשית ביחסים בינלאומיים, פנים-מול-פנים, בה נדון בחלק מהנושאים של הקורס, נתנסה בסימולציה קבלת החלטות וניחשף למאגרי מידע שימושיים ביחסים בינלאומיים. הסדנה תתקיים באוניברסיטת בר-אילן בתחילת יולי – מיקום ומועד מדויק יפורסמו באתר הקורס. נוכחות בסדנה הינה רשות אך מומלצת מאוד.

דרישות הקורס

* מבחן בסיום הקורס – 90%.

מועד א': יום ראשון 28.8.2016, בשעה 12:00; מועד ב': יום חמישי, 27.10, בשעה 12:00.

המבחן יכלול שאלות על כל החומר הנלמד במהלך הקורס.
נדרש ציון 60 לפחות במבחן על מנת לקבל ציון עובר בקורס.

* מטלות הקורס – 10%, מורכב מ-:

- חוות דעת אודות סוגיה בינלאומית א', 5%

- חוות דעת אודות סוגיה בינלאומית ב', 5%

בכל אחת משתי המטלות, עליכם לבצע ניתוח יישומי ממוקד של סוגיה בינלאומית – בהתאם להנחיות מפורטות באתר הקורס. למשל, תתבקשו לנתח האם וכיצד מאפייני האישיות של מועמד רפובליקני לנשיאות ארה"ב דונלד טראמפ עלולים להשפיע על מדיניות החוץ של ארה"ב במידה ויזכה בבחירות – זאת תוך שימוש ברמות ניתוח שנלמד בשבוע ראשון. שימו לב: אורך כל חוות דעת - עד 450 מילים, על הריגה יורד ציון. תוכלו להגיש חוות דעת בפרק זמן של עד שבועיים ממועד פרסום ההנחיות. עליכם להגיש שתי חוות דעת בלבד. חוות דעת אשר יוגשו אחרי מועד האחרון שלהן, כפי שמפורט בהנחיות באתר הקורס, לא ייבדקו. סטודנטים אשר לא יגישו את חוות הדעת בזמן יקבלו ציון 0 על מרכיב זה של ציון סופי, אך יוכלו לקבל ציון עובר בקורס בהתאם לציון במבחן. ביצוע המטלות הינו חיוני לפיתוח ותירגול מיומנויות שמפורטות במטרות הקורס לעיל, אך אינן מהוות תנאי לציון עובר בקורס.

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

1. יחסים בינלאומיים כתחום מחקרי ומציאות פוליטית

בהרצאה זו נדון ביחסים בינלאומיים הן כתחום מחקרי והן כמציאות פוליטית. נדבר על ההבחנה בין "יחסים בינלאומיים" ו-"פוליטיקה עולמית", ונתייחס ליחסים בינלאומיים כמשחק בו משחקים לא רק מדינות, אלא גם שחקנים לא מדינתיים מסוגים רבים. נתייחס לגבול בין פוליטיקה פנימית ופוליטיקה בינלאומית ונדון באירועים מרכזיים בשנים האחרונות תוך ניסיון לסווג אותם כאירועים פנים-מדינתיים ואירועים בינלאומיים.

Jackson, Robert, and Georg Sørensen. "Why Study IR", in *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, 6th edition. Oxford University Press, 2016, pp. 3-29.

אתר האגודה הבינלאומית ליחסים בינלאומיים <http://www.isanet.org> במיוחד תיאור היסטוריה של האגודה בקישור הבא: <http://www.isanet.org/ISA/About-ISA/History>

גלבוץ איתן, "היחסים הבין לאומיים כתחום מדעי", בתוך איתן גלבוץ (עורך), *יחסים בין-לאומיים*. תל אביב: עם עובד, 1978. עמ' 11-33.

2-3. סדנא מעשית ביחסים בינלאומיים: סימולציה ומאגרי ידע

לוח זמנים מפורט ומיקום הסדנא יפורסמו באתר הקורס. הסדנא תהיה פנים-מול-פנים, בשונה מהרצאות מקוונות.

Ben-Yehuda, Hemda, Luba Levin-Banchik, and Chanan Naveh. "Playing World Politics", in *World Politics Simulations in a Global Information Age*. University of Michigan Press, 2015, pp. 94-99, 106-109.

Hensel, Paul R. "Review of Available Data Sets." *The International Studies Encyclopedia*. Denmark, Robert A. Blackwell Publishing, Blackwell Reference Online, 2010. At: http://www.isacompendium.com/subscriber/toctnode?id=g9781444336597_chunk_g978144433659717_ss1-12. (See also: <http://www.paulhensel.org/compendium.html>).

The Correlates of War Project, <http://www.correlatesofwar.org/>.

Levin-Banchik, Luba. "Pop Quiz: Assessing Knowledge Retention in International Relations With and Without Simulations", *International Studies Association (ISA) 2016*, Atlanta, Georgia. Available at: <http://web.isanet.org/Web/Conferences/Atlanta%202016/Archive/ee766ba9-8f71-4465-bb48-4a07cb4961a4.pdf>.

4. רמות ניתוח ביחסים בינלאומיים

בהרצאה זו נכיר זוויות הסתכלות שונות על המתרחש ביחסים בינלאומיים. נבחין בין רמות ניתוח פרט, מדינה ומערכת, ונדון ביתרונות והסרונות של שימוש ברמות ניתוח להבנת המכלול של היחסים הבינלאומיים.

Singer, J. David. "The Level-of-analysis Problem in International Relations." *World Politics* 14(1), 1961, pp. 77-92.

Ruane, Abigail E., and Patrick James. "Middle earth, Levels of Analysis, and War", in *The International Relations of Middle-Earth: Learning from The Lord of the Rings*. University of Michigan Press, 2012, pp. 70-112.

5-6. פרדיגמות ביחסים בינלאומיים

בהרצאה זו נלמד על תיאוריות מרכזיות ביחסים בינלאומיים ועל הקשר שלהן לתפיסות של מקבלי ההחלטות והתנהגות השחקנים. נדון בפרדיגמה ליברלית, ריאליסטית וקונסטרוקטיביסטית. נכיר הנחות יסוד של פרדיגמות ונדגים כיצד שינוי בפרדיגמה (קונספציה תיאורטית) יכול להביא לשינויים במציאות היחסים הבינלאומיים.

קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. "פירושים תיאורטיים מתחרים של הפוליטיקה העולמית", בתוך: הפוליטיקה העולמית: מגמות ותמורות, מהדורה שביעית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2002, עמ' 21-44.

Walt, Stephen M. "International Relations: One World, Many Theories." *Foreign Policy*, 1998, pp. 29-46.

Vasquez, John A. "The Realist Paradigm and Degenerative versus Progressive Research Programs: An Appraisal of Neotraditional Research on Waltz's Balancing Proposition." *American Political Science Review* 91(4), 1997, 899-912.

Ruane, Abigail E., and Patrick James. "Middle-earth and Tree Great Debates in International Relations", in *The International Relations of Middle-Earth: Learning from The Lord of the Rings*. University of Michigan Press, 2012, pp. 43-75.

7-8. שחקנים בפוליטיקה העולמית

בהרצאה זו נגדיר מדינה כשחקן ביחסים בינלאומיים, נבחין בין מדינה ושחקנים לא מדינתיים ונכיר סוגים שונים של שחקנים לא מדינתיים. נדון בדילמות הקשורות לריבונות של מדינות והעדר הריבונות אצל שחקנים לא מדינתיים. נתייחס לאפשרויות העומדות בפני אינדיבידואלים להפוך לשחקנים ביחסים בינלאומיים.

Risse-Kappen, Thomas. *Bringing Transnational Relations Back In: Non-state Actors, Domestic Structures and International Institutions*, Cambridge University Press, 1995, pp. 3-33.

רובי סיבל ואחרים. משפט בינלאומי. ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי, האוניברסיטה העברית, 2003, עמ' 35-62.

מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים - האוניברסיטה הפתוחה - יחידה 6, עמ' 39-59; 3-22.

9. גלובליזציה

בהרצאה זו נדון בתהליכי גלובליזציה כלכלית, תרבותית ופוליטית/בטחונית, ובהשלכות תהליכים אלו על מעמד המדינות ושחקנים לא מדינתיים.

תומס ל. פרידמן, העולם הוא שטוח: העולם הגלובלי – החיים במציאות חדשה, תל-אביב: הוצאת אריה ניר, 2006, עמ' 9-48.

קצוביץ, אריה. "גלובליזציה ועוני: קשרים אפשריים והשלכות ביחסים בינלאומיים." פוליטיקה: כתב עת ישראלי למדע המדינה וליחסים בינלאומיים, 18, 2008, עמ' 107-115. <http://www.jstor.org/stable/23390835>

Spence, Michael. "The Impact of Globalization on Income and Employment". *Foreign Affairs*, 90(4), 2011, pp. 28-41.

KOF Index of Globalization, available at: <http://globalization.kof.ethz.ch/>.

12-10. עוצמה

בהרצאה זו נדון בעוצמת המדינות ושחקנים לא מדינתיים, נבחין בין עוצמה קשה ועוצמה רכה, נגדיר עוצמה חכמה, נדבר על מגבלות עוצמה פנימיות וחיצוניות, הפער בין עוצמה פוטנציאלית ועוצמה בפועל וכן על פרדוקס העוצמה ביחסים בינלאומיים.

צבאג, שמואל. *עוצמה ביחסים הבין-לאומיים*. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1997, עמ' 10-24, 97-113.
מורגנטאו, הנס. *פוליטיקה בין האומות*, תל-אביב: יחיד, 1968.

Nye, Joseph on global power shifts, *TED Talk*. At:
<https://www.youtube.com/watch?v=796LfXwzIUk>

Mishali-Ram, Meirav. "Powerful Actors Make A Difference: Theorizing Power Attributes of Nonstate Actors." *International Journal of Peace Studies*, 2009, pp. 55-82.

Ben-Yehuda, Hemda, and Luba Levin-Banchik. "Regime and Power in International Terror Crises: Strong Democracies Fight Back Hard." *Terrorism and Political Violence*, 26(3), 2014, pp. 504-522.

14-13. אינטרס לאומי

בהרצאה זו נגדיר אינטרסים לאומיים, נבחין בין סוגים שונים של אינטרסים ונדרג את חשיבותם. נתייחס לאינטרסים מנוגדים, משותפים ומשלימים, ונדון בקשר שבין חשיבות האינטרס לשימוש בעוצמה ובאלימות ביחסים בינלאומיים.

Neuchterlein, Donald. "The Concept of National Interest: New Approaches," *Orbis*, 23(1), 1979, pp. 73-92.

ולנסי, כרמית ואודי דקל. "צורך השעה נוכח אתגרי המזרח התיכון - אסטרטגיה ישראלית-אמריקאית משותפת".
עדכן אסטרטגי, 19(1), 2016, עמ' 17-29.

Rice, Condoleezza. "Rethinking the National Interest: American Realism for a New World." *Foreign Affairs* 87(4), 2008, pp. 2-26. <http://www.jstor.org/stable/20032713>.

15. מערכת בינלאומית

בהרצאה זו נדון בקשר שבין מבנה המערכת הבינלאומית לבין אינטראקציה של השחקנים במערכת. נדבר על יציבות המערכת הבינלאומית והשפעותיו של הנשק הגרעיני על היציבות, על האפשרויות להתחדשות המלחמה הקרה, ועל האנרכיה המאפיינת את המערכת הבינלאומית.

Mearsheimer, John J. *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: Norton, 2011, pp. 29-36.

Waltz, Kenneth. "The Anarchic Structure of World Politics", in: Robert Art and Robert Jervis (eds.), *International Politics: Enduring Concepts and Contemporary Issues*, 7th edition, New York: Pearson, 2005, pp. 49-68.

קפלן, מורטון. "מערכות בינלאומיות", בתוך: איתן גלבוש (עורך), *יחסים בינלאומיים*, תל-אביב: עם עובד, 1978, עמ' 37-55.

יאיר עברון. "הסדר העולמי החדש' וכללי המשחק האזוריים", בתוך משה ליסק וברוך קני-פז (עורכים). *ישראל לקראת שנות האלפיים: חברה, פוליטיקה ותרבות*. ירושלים: מאגנס, תשנ"ו. עמ' 341-366.

Maoz, Zeev. "Network Polarization, Network Interdependence, and International Conflict, 1816–2002." *Journal of Peace Research* 43(4), 2006, pp. 391-411.

17-16. אמצעי מדיניות חוץ

בהרצאה זו נלמד על הכלים בהם המדינות ושחקנים לא מדינתיים יכולים להשתמש על מנת להגן ולקדם אינטרסים שלהם. נבחין בין אמצעי מדיניות חוץ ישירים ועקיפים, צבאיים ולא צבאיים, אלימים ולא אלימים. נדבר על אמצעי מדיניות דיפלומטיים, הסברתיים, כלכליים, וצבאיים. נדון ביעילות יחסית של אמצעי מדיניות חוץ שונים בהקשר מציאות משתנה בעידן הגלובלי.

סופר, ששון. "הדיפלומטיה ביחסים הבינלאומיים", בתוך: מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1996, עמ' 68-16.

Nye, Joseph S. "Public Diplomacy and Soft Power." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 616(1), 2008, pp. 94-109.

Russett Bruce, and Harvey Starr. "Influence Based on Economic Resources" in: *World Politics: The Menu for Choice*, 2004, pp. 151-158.

Smith, M. Shane. "Sanctions: Diplomatic Tool, or Warfare by Other Means?". *Beyond Intractability*, 2004, available at: <http://www.beyondintractability.org/essay/sanctions>.

START, National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism. 2016. *Global Terrorism Database*. Available at: <http://www.start.umd.edu/gtd>.

הרכבי, יהושפט. מלחמה ואסטרטגיה, ת"א: עם עובד, 1990, עמ' 21-42; 117-134; 505-528.

19-18. עימותים ביחסים בינלאומיים

בהרצאה זו נדון בסוגים שונים של עימותים ביחסים בינלאומיים: עימותים צבאיים (Militarized Interstate Disputes) אלימים ולא אלימים, משברים בינלאומיים, פיגועי טרור ומאבקי גרילה, מלחמות אזרחים, מלחמות בין-מדינתיות וסכסוכים מתמשכים.

Vasquez, John A., *What Do We Know About War?*. 2nd edition, Rowman & Littlefield Publishers, 2000, pp. ix-xix, 301-330.

Ben-Yehuda, Hemda, and Luba Levin-Banchik. "The Dangers of Terror in World Politics: International Terror Crises, 1918–2006." *Studies in Conflict & Terrorism* 34(1), 2010, pp. 31-46.

Brecher, Michael and Jonathan Wilkenfeld. *A Study of Crisis*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1997, pp. 1-17.

21-20. תהליך קבלת החלטות

בהרצאה זו נדון בתהליך קבלת החלטות בסוגיות בינלאומיות. נדון מה היא החלטה רציונלית, נתייחס לשלבים שונים בתהליך קבלת החלטות ונשתמש בדגמים שונים למיפוי והבנה של תהליך קבלת החלטות.

אליסון, גרהאם. "דגמים מושגיים ומשבר הטילים בקובה", בתוך: איתן גלבוש (עורך), יחסים בינלאומיים, תל-אביב: עם עובד, 1978, עמ' 99-130.

בן-מאיר, יהודה. קבלת החלטות בסוגיות הבטחון הלאומי: ההיבט הישראלי. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה, אוניברסיטת תל אביב, 1987, עמ' 31-43.

Bar-Joseph, Uri, and Rose McDermott. "Personal Functioning Under Stress Accountability and Social Support of Israeli Leaders in the Yom Kippur War." *Journal of Conflict Resolution* 52(1), 2008, pp. 144-170.

Mintz, Alex. "How Do Leaders Make Decisions? A Poliheuristic Perspective", *Journal of Conflict Resolution* 48(1), 2004, pp. 3-13.

22-23. סיכום ומבט אל עתידם של יחסים בינלאומיים

בהרצאה זו נדון בהתפתחויות אפשריות ביחסים בינלאומיים בעתיד, נתייחס להשפעות אפשריות של לוחמת סייבר, פיתוח ופיזור נשק גרעיני, עליית חשיבותו של אינדיבידואל בעיצוב היחסים הבינלאומיים ועוד. בהרצאה זו נעשה גם סיכום ממוקד של חומר הנלמד כהכנה למבחן.

לנדאו, אמילי ושמעון שטיין. "על סף טרור גרעיני? מאזן של איום ותגובה", מבט על 814, 2016, זמין ב:
<http://heb.inss.org.il/index.aspx?id=4354&articleid=11737>

ידלין, עמוס. "הממד החדש של הלחימה – סייבר", מבט מ"מ: כתב עת לענייני מודיעין ובטחון מבית המרכז למורשת המודיעין, 55(4), 2010, ע' 4.

אבן, שמואל ויואל גוז'נסקי. "חזון ערב הסעודית 2030": היערכות לצמצום התלות בנפט", מבט על, 819, 2016, זמין ב:
<http://heb.inss.org.il/index.aspx?id=4354&articleid=11776>